

MASOFAVIY TA'LIMNI TASHKIL ETISHNING ZAMONAVIY VOSITALARI VA USULLARI.

Qurbonov Pahlavon Sirojiddin o'g'li

FJSTI "Biofizika va axborot texnologiyalari" kafedrası assistenti

Ataxanov Sanjarbek Anvarovich

FJSTI "Biofizika va axborot texnologiyalari" kafedrası assistenti

Mo'ydinova Madina Rustamjon qizi

FJSTI Pediatriya fakulteti Pediatriya yo'nalishi 5722-guruh

Abdubannonova Shalola Xalimjon qizi

FJSTI Pediatriya fakulteti Pediatriya yo'nalishi 5722-guruh

<https://doi.org/10.5281/zenodo.10598934>

Annotatsiya. Masofaviy ta'limni bugungi istalgan zamonaviy fanlar bilan chambarchas bog'lagan holatda o'tkazish va uni tashkil qilish mumkinligidan foydalanib judayam ko'p talabalar va foydalanuvchilar uchun qulaylik va shart – shaoritdan kelib chiqib ommalashib borayotgan yo'nalishlardan biri deb hisoblaymiz. Masofaviy ta'limni albatta zamonaviy axborot texnologiyalari bilan birgalikda qurish va undan foydalanish hamda uning imkoniyatlarini oshirish maqsadida ta'lim, virtual kutubxona, masofadan o'qitish, masofaviy ta'lim, elektron darsliklar kabi tushunchalar mavjud.

Kalit so'zlar: LMS/LCMS, atutor, Claroline, Dokeos, Moodle.

MODERN TOOLS AND METHODS OF ORGANIZING DISTANCE EDUCATION.

Abstract. We believe that distance education is one of the directions that is gaining popularity due to the convenience and condition for a large number of students and users, using the possibility of conducting and organizing it in a state that is closely connected with any modern sciences. There are such concepts as education, virtual library, distance education, distance education, electronic textbooks, in order to build and use distance education together with modern information technologies and to increase its capabilities.

Keywords: LMS/LCMS, atutor, Claroline, Dokeos, Moodle.

СОВРЕМЕННЫЕ ИНСТРУМЕНТЫ И МЕТОДЫ ОРГАНИЗАЦИИ ДИСТАНЦИОННОГО ОБРАЗОВАНИЯ.

Аннотация. Мы считаем, что дистанционное образование является одним из направлений, которое набирает популярность в связи с удобством и необходимостью для многих студентов и пользователей использовать возможности его проведения и организации в состоянии, тесно связанном с любыми современными науками. Существуют такие понятия, как образование, виртуальная библиотека, дистанционное образование, дистанционное образование, электронные учебники, чтобы построить и использовать дистанционное образование вместе с современными информационными технологиями и повысить его возможности.

Ключевые слова: LMS/LCMS, автор, Claroline, Dokeos, Moodle.

LMS/LCMS tizimlari elektron ta'limni (masofaviy ta'lim jarayonini) tashkil etishning asosiy funksiyalarini o'z ichiga oladi.

Masofadan turib onlayn o'qish ta'lim olishning innovatsion va qiziqarli usuli hisoblanadi. Bunda o'quvchi mustaqil tarzda ta'lim oladi, bilimlarni o'zlashtiradi, o'z-o'zini nazorat qiladi, mustaqil fikrlaydi va xulosa chiqaradi.

Ta'lim jarayonini masofaviy shaklda tashkil etish uchun ta'lim jarayonini boshqaruvchi tizimlar (**LMS - Learning management systems**)dan foydalaniladi.

LMS INTERFEYSI

Masofaviy o'qish - bu zamonaviy axborot-kommunikatsiya va raqamli texnologiyalarga asoslangan ta'lim tizimi.

U o'quvchiga o'qituvchi bilan muloqot olib borish hamda xohlagan vaqtida, istalgan joydan turib mustaqil ravishda shug'ullanish imkoniyatini ta'minlaydi.

O'qituvchi uchun esa internetda o'z o'quv materiallarini o'quvchiga taqdim etish va o'quvchilarning o'zlashtirishini masofadan turib kuzatib borish imkoniyatini yaratadi.

Umuman, ta'lim tizimida ham ta'lim dasturlari, mazmuni, standartlari takomillashib bormoqda. Bunday tezkor o'zgarishlar bilim olishning yangi texnologiyalari, masofaviy, loyihalangan ta'lim, media ta'limni, ya'ni shaxsiy ijodkorlikka asoslangan ta'lim usullarini joriy qilish ehtiyojini keltirib chiqarmoqda.

Keng imkoniyatlari	Ha, ichki modullar hisobiga	Ishlab chiqaruvchilarga bog'liq	Ha, ichki modullar hisobiga	Ishlab chiqaruvchilarga bog'liq	Ha, ichki modullar hisobiga	Ishlab chiqaruvchilarga bog'liq	Ha, ichki modullar hisobiga
Qo'shimcha dasturiy ta'minoti	Apache, MySQL, PHP	Apache, MySQL, PHP	Apache, MySQL, PHP	Apache, JBOSS, Tomcat, MySQL	Apache, MySQL, PHP	Java SDK	Apache, MySQL, PHP
Platforma	Windows, Linux, Unix, MacOS	Windows, Linux, Unix, MacOS	Windows, Linux, Unix, MacOS	Windows, MacOS	Windows, Linux, Unix, MacOS	Linux, Unix	Windows, Linux, Unix, MacOS
Testlash tizimi	Ha	Ha	Ha	Ha	Ha	Ha	Ha
Tinglovchilar soniga qarab cheklash	Yo'q	20000	Yo'q	Yo'q	Yo'q	Yo'q	Yo'q
O'quv materiallarini qayta ishlash muhiti	Mavjud	Mavjud	Mavjud	Mavjud	Mavjud	Mavjud	Mavjud
Tizim bilimni tekshirish	Testli	Testli, mashqli	Testli	Testli	Testli, vazifali amaliyot Forumlardagi faollik	Testli, vazifali	Testli, vazifali amaliyot Forumlardagi faollik
Tizim hisoboti, monitoringi	Ozgina rivojlangan	O'rtacha rivojlangan	O'rtacha rivojlangan	Ozgina rivojlangan	Rivojlangan, doimiy rivojlanishda	Ozgina rivojlangan	Rivojlangan, doimiy rivojlanishda

Atutor–Ochiq kodli, veb muhitida ta'lim jarayonini boshqaruvchi LMS tizimi hisoblanadi. Tizimda mavjud o'qitish modullari: Forums, Materials, Messenger, Chat, Exercises, Group work, Student tracking va boshqa modullari mavjud. Tizim bir nechta standartlarni qo'llab

quvvatlaganligi sababli, internet orqali jismoniy nuqsonga ega bo'lgan o'quvchi-talabalar tizim orqali o'quv resurslardan foydalanishlari mumkin. Xususan ko'zi ojiz talabalar maxsus veb ilovalar orqali tizimga bog'langan holda o'quv kontentdagi so'zlarni audio formatda o'tkazgan holda tinglashi mumkin. O'quv modulini yozish vaqtida Atutor dasturiy majmuasining barqaror versiyasi 2.1.1. Tizimning shaxsiy saytida 20 dan ortiq har hil modullar mavjud. Tizim qo'llab quvvatlaydigan standartlar soni ancha bo'lib bu boshqa LMS tizimlardan farqi ham aynan shu xususiyatidadir.

Claroline – Erkin va ochiq kodli, masofaviy o'quv kurslarni tashkillashtirish imkoniyatini beruvchi Webga orientatsiyalangan dasturiy majmua hisoblanadi. Tizim Luvenadagi (Belgiya) katolik universitetining pedagogika va multimedia institutida yaratilgan. Dasturiy majmuadan foydalanish GNU (General Public License) asosida amalga oshiriladi ya'ni bepul foydalanish mumkin.

Claroline dasturiy majmuasi masofaviy ta'lim jarayonini tashkillashtirish uchun talab qilinadigan barcha talablarga javob beradi xususan, foydalanuvchilarni ro'yxatdan o'tkazish, tizimda foydalanuvchilarning (fan o'qituvchisi, o'quvchi va mehmon) rollarini administrator tomonidan belgilashi, o'quv kurslarni yaratish, ularning tarkibini tahrirlash, talabalar bilimni nazorat qilish, monitoring olib borish, nazorat natijalarini tahlil qilish, tizim ichida foydalanuvchilar o'rtasida kommunikatsiya elementlaridan (chat, forum, qisqa xabarlar jo'natish modullaridan) foydalanish va boshqarish imkoniyatini beradi. Tizimda boshqa LMSlar singari quyidagi ko'rsatilgan o'qitish modullari mavjud: Forums, Materials, Messenger, Chat, Exercises, Group work , Student tracking, Kalendar, Viki va boshqa modullari mavjud. Boshqa LMS lar singari IMS va SCORM standartlarni qo'llab quvvatlaydi.

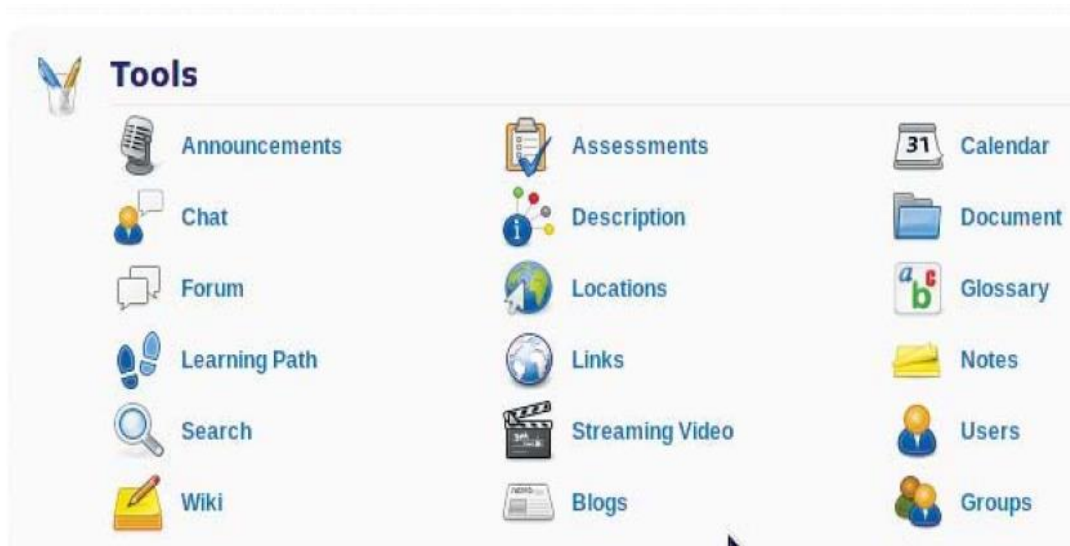
Dokeos - Clarolining 1.4.2 versiyasidan ajralib chiqqan yangi dasturiy majmua hisoblanadi.

Dokeos Claroline platformasini ishlab chiqqan dastlabki ishchi guruhning bir necha a'zolarining ish mahsuli bo'lib, ular ta'lim muassasalari uchun yaratilgan Clarolinedan farqli ravishda davlat korxonalarining ishchi xodimlariga moslashtirishni maqsad qilishdi va amalga oshirishdi.

Dokeos dasturiy majmuasining rasmiy Web saytiga tashrif buyursangiz, u yerda dasturning 2 ta versiyasini ko'chirib olish taklif qilinadi: Dokeos FREE – bepul va Dokeos PRO – bepul bo'lmagan, qo'shimcha modullari mavjud bo'lgan dastur paketi taklif etiladi. Lekin Dokeos FREE versiyasi bizning fikrimizga ko'ra, ta'lim jarayonini tashkillashtirish uchun kerak bo'ladigan barcha o'quv modullari mavjud.

Tizimning imkoniyatlarini va unda mavjud o'quv elementlarni quyida ko'rsatilgan aql xaritasi orqali ko'rish mumkin. Rasmdan ko'rinib turganidek, tizimda mavjud o'qitish modullarini ta'lim muassasalarida ham foydalanish mumkin. Hozirgi vaqtda LMS larning ko'pchiligi ijtimoiy tarmoqlardagi mavjud g'oya asosida o'zlarining ishchi muhitlarini shunday tarmoqlarga moslashtirmoqda. Shunga ko'ra, bu tizimda ham ijtimoiy tarmoq elementlari keng kiritilgan.

Yuqorida keltirilgan LMS tizimlari singari Dokeos dasturiy majmuasi ham SCORM standartini qo'llab quvvatlaydi. Bu esa bu standartni qo'llab quvvatlaydigan boshqa LMS tizimlariga o'quv kurslarini eksport/import qilish imkoniyatini beradi. Dokeos dasturiy majmuasi o'quv modulini yozish vaqtidagi oxirgi barqaror versiyasi Dokeos 2.2 RC2.

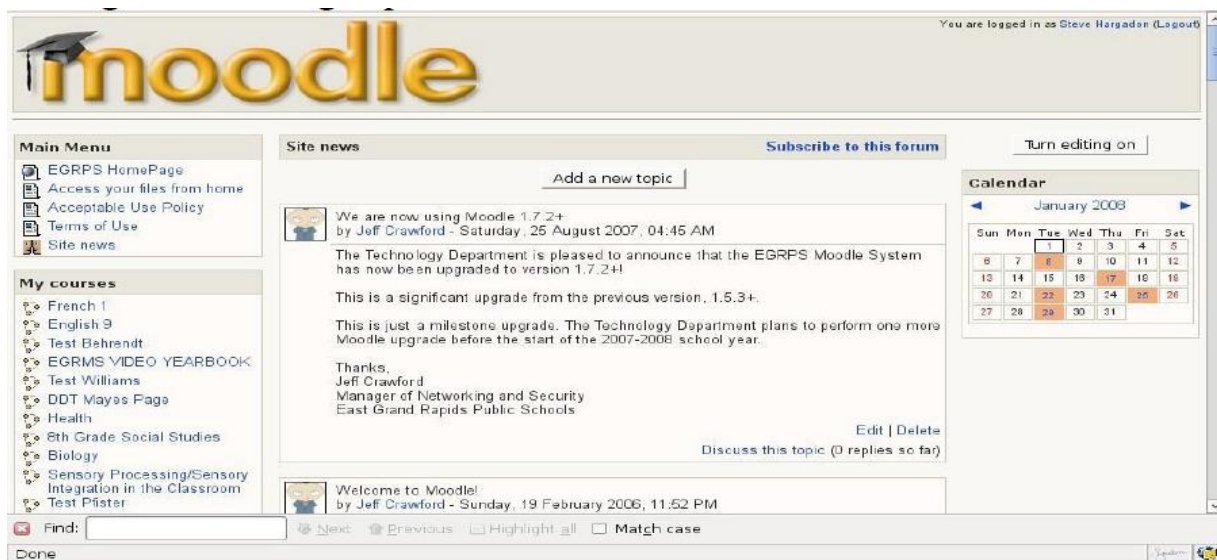
Moodle – masofadan o‘qitish va online tartibidagi mashg‘ulotlarni tashkil qiluvchi vebga yo‘naltirilgan dasturiy vositalardan biri bo‘lib hisoblanadi:

Moodle platformasida ta'lim olish

- 1 Moodle'ning rasmiy manzil www.moodle.org brauzerimg manzil qatonga kiritedi.
- 2 Asosiy menyu qatoridan **DEMO** ochilgan sahifadan esa **Mount Orange School** so'ng courses tugmachasi
- 3 kiritilganidan **Art and Media** bo'limlar ro'yxatidan esa **Digital Literacy** o'quv kursi tanlanadi.

The image shows a screenshot of the Moodle platform interface. The interface is displayed on a laptop screen. The top part of the screen shows the Moodle logo and navigation options. Below that, there is a course page for 'Digital Literacy'. The page includes a title, a description, and a list of course activities. The interface is clean and professional, with a focus on user navigation and course content.

Bugungi kunda masofaviy ta'lim jarayonini aynan Moodle dasturiy majmuasidan foydalangan holda tashkillashtirish samaraliroq hisoblanadi.

REFERENCES

1. Qurbonov P. Ataxonov S., Sharofiddinov S. MASOFAVIY TA'LIMNI TASHKIL ETISHNING USLUBIY ASOSLARI //Евразийский журнал математической теории и компьютерных наук. – 2022. – Т. 2. – №. 13. – С. 43-47.
2. Pahlavon Q. TIBBBIYOTDA MASOFAVIY TA'LIMNI TASHKIL ETISHNING MAQSAD VA VAZIFALARI //GERMANY SCIENTIFIC REVIEW OF THE PROBLEMS AND PROSPECTS OF MODERN SCIENCE AND EDUCATION. – 2022. – Т. 1. – №. 2. – С. 24-28

3. Qurbonov P., Xoldarova G., Rasulova F. TIBBIYOTDA KOMPYUTER TOMOGRAFIYASI VA UNDAN SAMARALI FOYDALANISH //Наука и инновация. – 2023. – Т. 1. – №. 2. – С. 35-39.
4. Mirzakarimov B., & Qurbonov P. (2023). TIBBBIYOTDA MASOFAVIY TA'LIMNI TASHKIL ETISHNING DIDAKTIK TA'MINOTINI YARATISH TEXNOLOGIYALARI. Research and Implementation. извлечено от <https://fer-teach.uz/index.php/rai/article/view/745>
5. Qurbonov P., Minavarjonov, S., & Raxmonaliyeva, F. (2023). TIBBIYOT XODIMLARINI MASOFADAN O'QITISHDA AVTOMATLASHGAN DIDAKTIK TA'MINOTNING UMUMIY TUZILISHI. Евразийский журнал математической теории и компьютерных наук, 3(3), 52–55. извлечено от <https://in-academy.uz/index.php/EJMTCS/article/view/11562>
6. www.fjsti.uz
5. <https://tktishf.edu.uz/>
6. <https://dist.edu.uz>